

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1880"

Személy

Helvszám

Szerző:

Cím: *Egy régi pesti bakter visszaemlékezései*

Forrás:

Uj Nemzedék

Bm

1925. 2. 11.

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Egy régi pesti bakter visszaemlékezései

A patriárkális világ lumpjai — Szomorú, ha a bakterből éjjeli őr lesz

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

A mai generáció legföljebb hírből ismeri őket, a negyvenes években járok pedig gyerekkori emlékek gyanánt őrzik a budapesti éjjeli baktereket. A régi Pesttel, a régi belváros pusztulásával elbaktáltak ők is, ki a másvilágra, ki más pályára, ma már hirmondó is alig maradt belőlük. Ha élnek is közülük, nem tudnak egymásról, legalább így mondja *Obrinca János*, aki tíz évi baktereskedés után kicsiny, kétszáz forintos végkielégítéssel oda kellett hagyja a bakterséget és azóta — ez a baj 1890-ben esett vele — egy budapesti nagy téglagyárban teljesít szolgálatot nyolcvanhat éve ellenére, mint éjjeli őr.

Pusztulásuk körülbelül akkor kezdődött, amikor a budapesti kereskedők divatba vették a gördülő redőnyöket, a *rollókat*. *Svadló mester* a nyolcvanas évek közepén alapította meg az első magyar *gördőnygyárat* és ezzel beadta a kulcsot a nagy fene, lógó lakattal záródó és ménkü keresztvasakkal biztosított boltajtóknak, no meg melesleg az éjjeli baktereknek is. Romlásuk voltaképpen már előbb kezdődött, az 1881. évvel, amikor a régi *konstáblerek* helyébe az állami rendőrök léptek, a közbiztonság már akkor javulóban volt, de a belvárosi kereskedők azért még ragaszkodtak baktereikhez, tíz év múlva azonban belátták, hogy céltalan kiadás költeni rájuk.

Alabárd és kézi lámpás

Sok hasznukat nem is igen vették. Öreg ember volt a legtöbb, kiszolgált vármegyei hajdu, elaggott zsákhordó, a legfiatalabb *Obrinca Pál* volt közöttük és ő is negyvenedik évét taposta, amikor 1880-ban a bakterek céhébe lépett. Ödöngtek az öregek a régi belváros utcáin. A *Hatvani-utcán*, a *Sebestyén-téren*, a *Rózsa-téren*, a *Váci-utcán* és a régi városháza körül. Már a legtöbb tér és utca is eltűnt, amelyeken éjszakánként ödöngtek. Nyáron köpeny, télen báránbund a vállukon, kezükben emberrnyi alabárd, meg négyszögletű kézi lámpás, az oldalukon pedig vastag zsinórral tülök lógott. Végigjárta mindegyik a maga husz-harminc üzletét, azután egy éjjeltájban a hazatérő lumpok nagy gaudiumára elaludt valamelyik bolt kövén, ha pedig netán betörőt fedezett volna föl, elszaladt és ijedtében legtöbbször még a tülkébe se mert fújni, nemhogy az alabárdját használta volna.

Budapest legrégebbi kereskedői testülete tartotta őket a maga szakállára. Nem volt sok kiadás rájuk. A legnagyobb létszám idején se voltak többen tizenkettőnél, kaptak pedig fejkenként és havonként husz, majd huszonkét pengőforintot, az egész életre — de nem tulajdonul, csak használathoz — egy köpenyt, egy bundát, évenként egy pár csizmát, egy fejleést és végül éjszakánként három spriccort, vagy rumos teát, már amit választottak. A

borkedvezmény inkább rendszabály volt az elalvás ellen, mert tizenkettőkor, kettőkor és négykor kellett jelentkezni érte egy a *Vármegyei ház-utcai* kis korcsmában, amely azóta régen megszűnt. A spriccereket csak megitták a kijelölt időben, de azért mégis aludtak és ezt úgy csinálták, hogy a *mondott időre felköltették magukat a rendőrrel*.

Ez még a patriárkális időben történt.

Milyen volt a régi Budapest?

Obrinca Pál Árvából került Budapestre a Vág és a Duna hátán, mint tutajos és azóta itt ragadt. Magas ember, hosszú ősz haját körfésűvel szoritja le és beszédjéből annyi évtized után ma is kicseng a tót akcentus. Most a város szélén él, az egyik kőbányai téglagyárban. Ő az utolsó élő és fölmutatható ember, aki beszélni tud a régi pesti bakterek életéről. Sáfrányszínű selmeczi pipáját az asztalra teszi és így kezdi a szót:

— Hogy micsoda egy város lett azóta Budapest. A *Kerepesi-út* megvolt már, de a köruton már csak üres telkeket, deszkapalánkokat lehetett látni és ott voltak a cirkuszok, amikben *kardnyelők*, meg a *gombócezők mutogatták magukat*. Azontul nem volt ott semmi, csak sár, meg pocsolya. Mi bizony legföljebb vásárnap délután mentünk túl a *Hatvani-utca* sarkán.

— Hogy milyen volt ekkor az éjjeli élet? Nem könnyű rá a felelet, mert a mostanit nem ismerem. Én 1890-ben kerültem ide a téglagyárba és azóta kétszer voltam benn Budapesten. *Kossuth apánk temetésén*, meg, amikor *Károly királyt megkoronázták*. Láttam, ami-

kor lelovagolt a dombról, hogy megbillent fején a korona és én már akkor megmondtam, hogy meglássátok ebből baj lesz.

— Éjszaka nem igen láttunk bizony embereket. Mi voltunk, a rendőrök, no meg a *virslis-árus*, aki a *Sebestyén-téren* a *Csiga-vendéglővel szemközt* árulta a virslit, de éjjel két órakor ő is hazament. Sötét volt nagyon, a gázlámpákon még nem volt olyan fehér vacak, (az *Aner-égőt* gondolja) néha egy konflis hajtott el. Ennyi volt az egész.

— Hát részegek azok bizony akadtak, de csak egy óráig. Akkor bezárták a kocsmákat és üres lett az utca is. Két kávéházra emlékszem. A *török császár*, a *Rózsa-téren*, fehér ló ágaskodott a boltajtó mellett, meg egy másik, kisebb, a régi *Kigyó-utcában*, de annak már a nevére se emlékszem. A régi *Kigyó-patikától* kissé beljebb esett, a *Duna felé*, de az utca másik oldalán. Ebben én is voltam talán ha kétszer. Jókedvű urak invitáltak be és megittam vagy hat pohár knikebeint.